

**LATVIJAS REPUBLIKA
PĀRTIKAS UN VETERINĀRAIS DIENESTS**

APSTIPRINĀTS
ar Valsts galvenā pārtikas un veterinārā inspektora
25.04.2019. rīkojumu Nr. 71

Pārtikas un veterinārais dienests

**ŅŪKĀSLAS SLIMĪBAS
APKĀROŠANAS INSTRUKCIJA**

RĪGA, 2019

Satura rādītājs

I	Normatīvie dokumenti, kas reglamentē instrukcijā noteikto darbību veikšanu.....	3
II	Definīcijas un saīsinājumi.....	4
III	Slimības apraksts.....	6
IV	Bioloģiskā drošība novietnēs	9
V	Rīcība Ņūkāsas slimības aizdomu gadījumā.....	9
	Rīcība PVD TSV.....	9
	Rīcība PVD CA.....	10
VI	Rīcība apstiprinātas Ņūkāsas slimības gadījumā	11
	Rīcība PVD CA.....	11
	Rīcība PVD TSV: skartajā novietnē	12
	Epidemioloģiskā izmeklēšana.....	13
	Aizsardzības un uzraudzības zonu izveide.....	14
	Pasākumi aizsardzības zonā	14
	Pasākumi uzraudzības zonā.....	15
VII	Tīrīšanas un dezinfekcijas kārtība.....	16
	Ņūkāsas slimības skartajā novietnē	16
VIII	Karantīnas atcelšana.....	18
IX	Rīcība nebrīvē turētu baložu un citu putnu saslimšanas gadījumā	18
X	Vakcinācija.....	19
	Profilaktiskā vakcinācija	19
	Piespiedu vakcinācija	19

1. pielikums Par izsniegtajām vakcīnām (veidlapa)
2. pielikums Par izlietoto vakcīnu daudzumu (veidlapa)
3. pielikums Pārskats par veikto vakcināciju (veidlapa)
4. pielikums Par dzīvnieku vakcināciju (veidlapa)

I Normatīvie dokumenti, kas reglamentē instrukcijā noteikto darbību veikšanu

1. MK noteikumi Nr. 127 (19.03.2002) “Epizootiju likvidēšanas un draudu novēršanas kārtība”.
2. Padomes Direktīva 92/66/EEK (1992. gada 14. jūlijs), ar ko ievieš Kopienas pasākumus Ņūkāsas slimības kontrolei.
3. Eiropas un Padomes Direktīva (ES) 2018/597 (2018. gada 18. aprīlis), ar kuru groza Padomes Direktīvu 92/66/EEK, ar ko ievieš Kopienas pasākumus Ņūkāsas slimības kontrolei
4. KR.10.P.186 “Metodiskie norādījumi dzīvnieku un novietnes pārbaudei, kā arī pārbaudes protokola noformēšanai”.
5. KR.10.P.193 “Lēmumu par dzīvnieku pārvietošanu un produkcijas realizēšanu aizpildīšanas un to reģistrēšanas kārtība”.
6. KR.10.P.251 “Metodiskie norādījumi pārbaudēm ārpus PVD veterinārās uzraudzības objekta”.
7. KR.10.P.256 “Instrukcija dzīvnieku sevišķi bīstamu infekcijas slimību izziņošanai”.
8. VGPVI 2011.gada 18.februāra rīkojums Nr.26 “Dzīvnieku novietņu dezinfekcijas un vides sanācijas instrukcija”.
9. VGPVI 2014.gada 21.oktobra rīkojums Nr.305 “Instrukcija humānai dzīvnieku nogalināšanai”.

II Definīcijas un saīsinājumi

ADNS – *Animal disease notification sistem* (angļu val.) – dzīvnieku infekcijas slimību ziņošanas sistēma

A/PMV1 - *avian paramyxovirus1*, Ņūkāsas slimības izsaucējs

BIOR - Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts, kas ir Latvijas valsts references laboratorija dzīvnieku infekcijas slimību diagnostikā

CA – Pārtikas un veterinārā dienesta centrālais aparāts

CAK - Civilās aizsardzības komisija

Baloži un citi nebrīvē turēti putni - jebkuri putni, kas nav mājputni, un kurus tur nebrīvē jebkādā nolūkā, kas nav mājputnu turēšanas nolūks. Tostarp arī putni, kurus tur priekšnesumiem, sacīkstēm, izstādēm un konkursiem, audzēšanai vai pārdošanai

DZISUD – PVD dzīvnieku infekcijas slimību uzraudzības daļa

Ganāmpulks – lauksaimniecības dzīvnieks vai dzīvnieku kopums, bišu saimes, akvakultūru audzētavas, kas pieder vienam īpašniekam

Inficēti mājputni – saslimstība ar Ņūkāsas slimību ir apstiprināta laboratorijā; vai pie otrā vai nākamā slimības uzliesmojuma gadījuma – Ņūkāsas slimības pazīmes konstatētas klīniski vai pēcnāves audu bojājumi (veicot putnu līķu apskati, patologanatomisko sekciju)

Iespējami slimi mājputni – jebkuri mājputni, kam novērotas tādas klīniskās pazīmes vai pēcnāves audu bojājumi, ka ir pamats aizdomām par saslimšanu ar Ņūkāsas slimību

Iespējami inficēti mājputni – tādi mājputni, kas varētu būt bijuši - tieši vai netieši pakļauti Ņūkāsas slimības vīrusa (A/PMV1) iedarbībai

Kaušana – nozīmē tādu dzīvnieku nogalināšanu, kas paredzēti cilvēku patēriņam

LDC – Lauksaimniecības datu centrs

Mājputni - visi putni, kurus audzē vai tur nebrīvē nolūkā ražot gaļu vai olas cilvēku patēriņam, ražot citus produktus, atjaunot medījumu putnu skaitu vai jebkādas selekcionēšanas programmas nolūkā, lai ražotu šīs putnu kategorijas

Mājputnu audzēšanas **kategorijas** - a) dējējvistas;
b) dējējvistas brīvās turēšanas apstākļos;
c) vaislas cāļi;
d) broileri;
e) vaislas tītari;
f) vaislas pīles;
g) vaislas zosis;
h) nobarojami tītari;
i) nobarojamas pīles;

- j) nobarojamas zosis;
- k) audzēti medījамie putni (vistveidīgi);
- l) audzēti medījамie putni (ūdensputni);
- m) skrējējputni.

Novietne – jebkura telpa, būve vai āra apstākļos norobežota vide, kurā patstāvīgi vai uz laiku tur lauksaimniecības dzīvniekus

Nogalināšana – nozīmē jebkuru tīši uzsāktu procesu, kas izraisa dzīvnieka nāvi

OIE – Pasaules dzīvnieku veselības organizācija

PAFF - Eiropas Komisijas Pastāvīgā komiteja par augu, dzīvnieku, pārtikas un dzīvnieku barības jautājumiem

Putnu grupa (arī saime, mītne, mītnes ganāmpulks) – ir visi vienā telpā turēti mājputni, kam ir vienāds veselības stāvoklis un, kas ir atsevišķa epidemioloģiska vienība; ja mājputnus tur telpās, tajā ietilpst visi putni, kas ir vienā gaisa telpā

PVD TSV – Pārtikas un veterinārā dienesta teritoriālā struktūrvienība

Savvaļas putns - brīvībā dzīvojošs putns, ko netur novietnē

VGPVI – valsts galvenais pārtikas un veterinārais inspektors

VUD – Pārtikas un veterinārā dienesta veterinārās uzraudzības departaments

VPPV – valsts pilnvarots praktizējošs veterinārārsts, kurš ir noslēdzis līgumu ar PVD par dzīvnieku infekcijas slimību uzraudzības programmā noteikto pasākumu veikšanu

VPV kautuvē - valsts pilnvarots veterinārārsts kautuvē (vecākais eksperts vai eksperts), kas ir noslēdzis līgumu ar PVD par veterinārās ekspertīzes veikšanu

VSADPD – PVD Vadības sistēmu, audita un dokumentu pārvaldības daļa

III Slimības apraksts

Īsumā:

- Ņūkāsas slimība ir kontagioza putnu infekcijas slimība, kas raksturojas ar elpošanas, gremošanas orgānu un centrālās nervu sistēmas (CNS) darbības traucējumiem.
- Tā ir viena no visnozīmīgākajām infekcijas slimībām putnkopībā.
- Tā ir plaši izplatīta visā pasaulē. Daudzās valstīs tā ir endēmiska.
- Ņūkāsas slimība rada lielus ekonomiskus zaudējumus putnkopības industrijai, kas saistīti gan ar skarto putnu ganāmpulkiem, gan arī to produkcijas izplatīšanas un eksporta aizliegumiem, kā arī dzīvnieku pārvietošanas ierobežojumiem un aizliegumiem.
- Slimība ir bīstama vairāk nekā 240 putnu sugām.
- Būtisks ir primārais slimības izplatīšanās ceļš – tieša kontakta ceļā no slimajiem uz veselajiem putniem.

Ierosinātājs:

Ņūkāsas slimības ierosinātājs ir paramiksovīrusu 1. serotipa vīruss (A/PMV1- *avian paramyxovirus I*).

http://www.oie.int/index.php?id=169&L=0&htmfile=chapitre_avian_influenza_viruses.htm

- A/PMV1 celmi tiek iedalīti vairākās grupās, atkarībā no to virulences un tropisma.

Vīrusa izturība:

Vīruss ir izturīgs ārējā vidē, ilgi saglabājas putnu fekālijās (līdz 2 mēnešiem).

A/PMV1 iet bojā:

- tiešajos saules staros 30 min laikā;
- karsējot + 60 + 70°C temperatūrā 30 minūtes, + 80°C temperatūrā – inaktivējas 1 min laikā;
- skābā vidē pie pH ≤ 2;
- apstrādājot ar formalīnu, fenolus, hlorheksidīnu, nātrija hipohlorītu saturošus dezinfekcijas līdzekļus.

Uzņēmīgās putnu sugas:

- vienlīdz uzņēmīgi gan māļputni, gan savvaļas putni;
- putnu mazuļi ir uzņēmīgāki, kā pieaugušie īpatņi;
- tītari parasti slimo bez slimības klīniskajām pazīmēm;
- biežāk saslimšanu konstatē baložiem un strausiem;
- medību pievilinātājspuņi (fazāni, irbes, paipalas, pērļu vistiņas) un dekoratīvie putni ir īpaši uzņēmīgi;
- savvaļas putni, īpaši savvaļas ūdensputni slimo subklīniski, neizrādot tipiskās klīniskās pazīmes, bet vīrusu izdala apkārtējā vidē.

Inficēties ar A/PMV1 var arī cilvēki. Biežākās klīniskās pazīmes ir acu apsārtums, asarošana, plakstiņu tūska, konjunktivīts, asins izlijumi konjunktīvā.

Pārnesšanas mehānisms:

Vīrusu ārējā vidē izplata slimie putni, kā arī to ir viegli izplatīt, pārvadājot putnu kautproduktus, putnu izcelsmes produktus un materiālus, kas kontaminēti ar slimības ierosinātāju.

Vīruss var izplatīties ar vēja palīdzību līdz 15 km attālumam.

Liela loma ierosinātāja izplatībā ir savvaļas putniem, arī putnu parazītiem (kokcīdijām un cērmēm).

- Vīruss var tikt pārnestis tieša kontakta ceļā, no slima putna uz veselo:
 - fekāli-orālā pārvešanas ceļā;
 - ieelpojot t.i. gaisa pilienu ceļā;
 - perorāli – apēdot ar vīrusu aptraipītu barību, ūdeni;
- Vīruss var tikt pārnestis ar aptraipītiem priekšmetiem – kopēju apģērbu, apaviem, kontaminētu aprīkojumu, būriem.
- Inkubējamie cāļi var tikt inficēti caur olu.

Vīrusu saturošs materiāls ir:

- visa veida izdalījumi no inficētajiem putniem (no nāsīm, acīm), fēces;
- beigta putna ķermenis/ tā daļas.

Vīruss no inficēta putna izdalās:

- slimības inkubācijas perioda laikā;
- klīnisko pazīmju laikā;
- zināmu atveseļošanās perioda laiku.

Slimības **inkubācijas periods** ir 5-6 dienas līdz 20 dienām. Tādēļ OIE sauszemes dzīvnieku veselības kodā ir noteikts Ņūkāsas slimības inkubācijas periods – 21 diena http://www.oie.int/fileadmin/Home/eng/Animal_Health_in_the_World/docs/pdf/Disease_cards/NEWCASTLE_DISEASE.pdf

Slimības klīniskās pazīmes.

Slimībai raksturīga strauja izplatība, un tā strauji aptver visu mājputnu ganāmpulku.

Atkarībā no vīrusa virulences un tropisma novēro 4 klīniskos sindromus (simptomu kopumus):

a) viscerotrops ierosinātājs – raksturīga pēkšņa saslimšana ar strauju izplatību ganāmpulkā un dējības samazināšanās. Novēro depresiju, anoreksiju un paātrinātu elpošanu. Pievienojoties profūzai diarejai, novērojamas spilgti zaļas fekālijas, kam seko organisma dehidratācija. Novēro galvas apvidus satūkumu un sekstes cianozi. Dažu dienu laikā mājputni iet bojā, sasniedzot letalitāti 90% apmērā. Pārdzīvojot sākuma fāzi, var sākties nervu sistēmas darbības traucējumi.

b) neirotrops ierosinātājs – raksturojas ar elpošanas orgānu darbības un centrālās nervu sistēmas darbības traucējumiem. Novēro depresiju, anoreksiju, dējības samazināšanos, apgrūtinātu elpošanu un putnu nosmakšanu. Novēro arī galvas tremoru, kāju un spārnu paralīzi, torticollis. Letalitāte pusaugu putnu vidū sasniedz 10-20% apmēru (cāļiem – augstāka).

c) mezogēns ierosinātājs – raksturīga akūta respiratora saslimšana, apgrūtināta elpošana, depresija, novājēšana, dējības samazināšanās un pēc 1-3 nedēļām var parādīties nervu darbības traucējumi. Letalitāte sasniedz 10% apmēru.

d) lentogēns ierosinātājs – rada subklīnisku saslimšanu. Iespējami viegli respiratori traucējumi, mazāk izteikta anoreksija un dējības samazināšanās.

Cāļiem, kuru asinīs ir antivielas pret Ņūkāsas slimības ierosinātāju, novērojama atipiska slimības gaita – pietūkums ap acīm, kustību koordinācijas traucējumi, parēzes.

Diferenciāldiagnozes:

- pastereleze,
- Mareka slimība;

- augsti patogēnā putnu gripa;
- putnu infekciozais laringotraheīts;
- psitakioze (izraisītājs - *Chlamydia psittaci*);
- putnu mikoplazmoze;
- putnu infekciozais encefalomiēlīts.

Diagnozi uzstāda kompleksi, vadoties pēc slimības klīniskās ainās, epizootioloģiskās situācijas, laboratorisko un patoloģiskās izmeklējumumu rezultātiem. Ņūkāsas slimības laboratoriskā diagnostika tiek veikta Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskajā institūtā – BIOR (turpmāk tekstā – BIOR).

Laboratoriskā diagnostika

- **Pirms ņem paraugus izmeklējumiem, jāveic sagatavošanās darbi un jānodrošina augsts drošības līmenis, noņemot (vai savācot) un transportējot šo bioloģisko materiālu.**
- Izmeklēšanai paredzētos paraugus ievieto piemērotā buferšķīdumā nosūtīšanai laboratoriskai izmeklēšanai.
- Paraugi uz laboratoriju ir jāšūta, cik vien ātri iespējams.

Laboratorijā tiek veikti:

- vīrusa genoma izmeklējumi asins vai orgānu audu paraugos molekulārbioloģiski ar reālā laika PĶR;
- antivielas pret Ņūkāsas slimības vīrusu nosaka seroloģiski ar hemaglutinācijas aiztures reakciju un ELISA.

Uz laboratoriju izmeklēšanai šūta:

- asins paraugu (ar EDTA vai asins seruma paraugu),
- noslaucījumus (svābus);
- nesen mirušus, eitanizētu putnu ķermeņus,
- no sekcētiem putniem – orgānu (aknu, liesas, nieru, sirds, limfmezglu) paraugus.

Ārstēšana pret Ņūkāsas slimību nav noteikta!

Profilakse - vakcinācija ir vienīgais efektīvais veids kā pasargāt ganāmpulku un valsti no mājputnu saslimšanas ar Ņūkāsas slimību.

Ja vakcināciju objektīvu iemeslu dēļ nav iespējams veikt, novietnē jānodrošina stingri biodrošības pasākumi, lai nepieļautu mājputnu kontaktu ar savvaļas putniem, kuri ir Ņūkāsas slimības ierosinātāja rezervuārs dabā.

IV Bioloģiskā drošība novietnē

Visām novietnēm, kurās tiek turēti mājputni, ir jānodrošina 2015. gada 19. jūnija Ministru kabineta noteikumos Nr. 291 „Noteikumi par biodrošības pasākumu kopumu dzīvnieku turēšanas vietām” noteikto pasākumu ieviešana un īstenošana.

- Par biodrošības prasību ieviešanu un ievērošanu novietnē ir atbildīgs dzīvnieku īpašnieks.

V Rīcība Ņūkāsas slimības aizdomu gadījumā

Rīcība PVD TSV

1. Iespējami slimu mājputnu konstatēšanas gadījumā PVD TSV veterinārais inspektors, kas saņēmis informāciju - iespējami ātri ziņo PVD CA – VUD par šo faktu un saskaņo tālāko rīcību.

PVD TSV valsts vecākais veterinārais inspektors rīkojas saskaņā ar procedūru KR.10.P.256 un nodrošina, ka:

- 1.1. ne vēlāk kā 2 stundu laikā, PVD veterinārais inspektors izbrauc un uzsāk novietnes oficiālu uzraudzību, nosakot pasākumus, lai novērstu slimības izplatīšanos ārpus novietnes, un veic iespējami skartās novietnes pārbaudi, noformējot novietnes pārbaudes protokolu saskaņā ar KR.10.P.186 un epidemioloģisko izmeklēšanu saskaņā ar KR.10.P.256 5.pielikumu;
- 1.2. novietnē veic visu sugu putnu uzskaiti (izveido sarakstu), izveido reģistru par visām katras sugas putnu kategorijām novietnē, norādot par katras kategorijas putniem, mirušo putnu skaitu, putnus ar klīniskajām pazīmēm un putnu skaitu, kuriem nenovēro klīniskās pazīmes.
- 1.3. visiem putniem jāatrodas to turēšanas vietās (būros, aizgaldos), kur tie ir izolēti un nav kontaktā ar citiem putniem;
- 1.4. iepriekš sazinoties ar BIOR – saskaņo izmeklējumam paredzētā parauga veidu un veic novietnē esošiem putniem paraugu ņemšanu laboratoriskai izmeklēšanai, lai apstiprinātu vai izslēgtu Ņūkāsas slimību novietnē. Paraugus laboratoriskai izmeklēšanai iespējami ātri nosūta uz BIOR;
- 1.5. nosaka novietnei un reģistrē LDC datu bāzē dzīvnieku pārvietošanas un produkcijas realizācijas pagaidu ierobežojumus, saskaņā ar procedūru KR.10.P.193. līdz tiks apstiprināta vai izslēgta saslimšana ar Ņūkāsas slimību, nosakot:
 - 1.5.1. visu novietnē esošo putnu izvešanas aizliegumu, kā arī citu putnu ieviešanas aizliegumu;
 - 1.5.2. olu, putnu gaļas, blakusproduktu un citu produktu izvešanas aizliegumu;

- 1.6. veic iespējami skartā punkta norobežošanu, brīdinājumu izvietošanu ap to un nosaka dzīvnieku īpašniekam/ turētājam sekojošus pienākumus (saskaņā ar KR.10.P.256 4.pielikumu):
 - 1.6.1. aizliedz personu, citu sugu dzīvnieku un transportlīdzekļu iebraukšanu iespējami skartajā novietnē un izbraukšanu no tās;
 - 1.6.2. aizliedz pārvietot mājputnu gaļu, liemeņus, vai mājputnu barību, darbarīkus, atkritumus, mēslus, lietotos pakaišus vai kādu citu vielu, kas var būt par iemeslu A/PMV1 izplatīšanai, bez nepieciešamās dezinfekcijas apstrādes un veterinārā inspektora atļaujas;
 - 1.6.2. pie novietņu, kā arī pie citu saimniecības ēku ieejas un izejas izvieto dezinfekcijas paklājus.
2. PVD TSV veterinārais inspektors iespējami ātri sagatavo un elektroniski nosūta PVD CA (adrese dzisud@pvd.gov.lv) informāciju par iespējami skarto novietni:
 - 2.1. aizdomu gadījuma ziņojumu (KR.10.P.256 2.pielikums);
 - 2.2. epidemioloģiskās izmeklēšanas ziņojumu (KR.10.P.256 5.pielikums);
 - 2.3. dzīvnieku īpašnieka/turētāja parakstītu KR.10.P.256 4.pielikumu;
 - 2.4. pārbaudes protokolu ar tam pievienotajiem dokumentiem.
3. Noteiktie pagaidu dzīvnieku pārvietošanas un produkcijas realizācijas aizliegumi ir spēkā, līdz tiek saņemts negatīvs Ņūkāsas slimības laboratorisko izmeklējumu rezultāts.

Rīcība PVD CA

4. Tiklīdz ir saņemta informācija par saslimšanas aizdomu gadījumu, VGPVI nekavējoties sasauca PVD operatīvās grupas sanākumi, kura:
 - 4.1. sazinās ar BIOR, lai iesūtītos materiālus no iespējami skartās novietnes (skat. 1.4. punktu) izmeklētu prioritārā kārtā;
 - 4.2. LDC datu bāzē:
 - 7.2.1. analizē putnu kustību/ apriti;
 - 7.2.2. sagatavo sarakstu ar novietnēm, kurās tiek turēti putni 3 un 10 km rādiusā ap iespējami skarto novietni;
 - 4.3. veic epidemioloģisko datu analīzi, noskaidrojot iespējamās slimības iekļūšanas ceļus, un prognozē iespējamās tās izplatīšanās virzienus;
 - 4.4. pieņem lēmumu par turpmāko rīcību slimības aizdomu gadījumā un nekavējoties par to informē PVD TSV vecāko veterināro inspektoru.
5. Izvērtējot epidemioloģisko situāciju, VGPVI sadarbībā ar PVD operatīvo grupu var pieņemt lēmumu par visu uzņēmīgo dzīvnieku (putnu), kas atrodas iespējami skartajā novietnē - nogalināšanu un iznīcināšanu, lai nepieļautu tālāku slimības (epizootijas) izplatīšanās iespēju.
6. Ja epidemioloģiskās izmeklēšanas rezultāti liecina, ka A/PMV1 var būt izplatījies no vai uz novietnēm, kas atrodas citās dalībvalstīs, tad PVD CA nekavējoties informē iesaistītās dalībvalstis un EK.

VI Rīcība apstiprināta Ņūkāsas slimības gadījumā

Rīcība PVD CA

Tiklīdz no BIOR ir saņemta informācija - testēšanas pārskats ar pozitīvu izmeklējuma rezultātu uz Ņūkāsas slimību:

1. VGPVI sadarbībā ar PVD operatīvo grupu pieņem lēmumu par:
 - nekavējošu skartajā novietnē esošo putnu humānu nogalināšanu;
 - piemērotāko nogalināšanas metodi saskaņā ar “Instrukciju humānai dzīvnieku nogalināšanai”;
 - putnu liķu, kā arī kontaminētā aprīkojuma efektīvāko iznīcināšanas veidu.

2. DZISUD sadarbībā ar PUD Dzīvnieku izcelsmes produktu ražošanas uzraudzības daļu, ievērojot PVD Operatīvās grupas norādījumus, sagatavo un VGPVI paraksta sekojošus rīkojumus:
 - 2.1. rīkojums par karantīnas noteikšanu:
 - VGPVI nosaka karantīnas teritoriju 3 km un 10 km rādiusā ap skarto novietni un rīcību šajās novietnēs saskaņā ar MK noteikumi Nr. 127 noteikto kārtību;
 - Rīkojumu par karantīnas noteikšanu saskaņo (vizē) DZISUD vadītājs, VUD direktors, PUD direktors un Valsts pārvaldes juriskonsults, izpildei (iepazīties) nosūta VSADPD Dokumentu vadības sistēmā TSV un visiem PVD CA iesaistītajiem departamentiem un daļām;
 - Lai nodrošinātu informācijas apriti, kas ir saistoša arī trešajām personām – rīkojumu publicē oficiālajā laikrakstā “Latvijas Vēstnesis”;
 - 2.2. rīkojums par kontroles pasākumiem Ņūkāsas slimības karantīnas teritorijā. Ar VGPVI rīkojumu tiek noteikta rīcība un Ņūkāsas slimības uzraudzības pasākumi, ko savā uzraudzības teritorijā nodrošina PVD TSV valsts vecākie pārtikas un veterinārie inspektori;
 - 2.3. rīkojums par Ņūkāsas slimības apkarošanas pasākumiem, kurā ir norādīta informācija skartās novietnes īpašniekam.

3. DZISUD nekavējoties sagatavo un nosūta vēstuli EK, informējot par saslimšanas gadījumu un paredzēto rīcību slimības apkarošanai saskaņā ar Direktīvā 1992/66/EEK noteikto. Kā ilustratīvu pielikumu nosūta karti, atzīmējot skartās novietnes atrašanās vietu kartē.

Ja slimības uzliesmojums ir konstatēts tuvu vai noteiktās karantīnas aizsardzības un uzraudzības zonas robežojas vai šķērso valsts ārējo robežu, tad DZISUD sagatavo un nosūta vēstuli kaimiņvalsts veterinārajam dienestam, informējot par Ņūkāsas slimības uzliesmojumu un noteiktajām karantīnas teritorijām.

4. DZISUD nekavējoties sagatavo vēstuli Iekšlietu ministrijai ar lūgumu sniegt atbalstu slimības apkarošanā.

5. 24 stundu laikā kopš pozitīvā izmeklējuma rezultāta - DZISUD sagatavo ziņojumu OIE (WAHIS ziņošanas sistēmā).

Ja saslimšana valstī turpina izplatīties, DZISUD sagatavo un nosūta ziņojumu OIE:

- 5.1. par katru nākamo/ kārtējo saslimšanas gadījumu;

- 5.2. pusgada ziņojumu;
- 5.3. gada atskaiti;
- 5.4. pēc karantīnas atcelšanas DZISUD sagatavo ziņojumu OIE, ka skartā novietne ir atveseļota.

6. Primāra Ņūkāsas slimības uzliesmojuma gadījumā - tiklīdz ir saņemta visa ziņojumam nepieciešamā informācija – DZISUD, ne vēlāk kā 24 stundas pēc slimības apstiprināšanas, tiešsaistē sagatavo ziņojumu ADNS.

PVD TSV: skartajā punktā

7. Tiklīdz ir apstiprināts Ņūkāsas slimības uzliesmojums, PVD TSV valsts vecākais veterinārais inspektors informē (elektroniski, telefoniski) karantīnas teritorijā esošo pašvaldību un /vai CAK vadītāju par slimības uzliesmojumu un turpmāko rīcību.

➤ Sadarbībā ar CAK iesaistītajām Valsts un pašvaldības institūcijām nepieciešamības gadījumā, iesaistot dzīvnieku īpašnieku, PVD TSV valsts vecākais veterinārais inspektors īsteno slimības apkarošanas pasākumus.

8. Elektroniski saņemot informāciju no PVD CA (VGPVI rīkojumus) par apstiprināto saslimšanas gadījumu, PVD TSV valsts vecākais veterinārais inspektors organizē un nodrošina rīkojumos noteikto pasākumu izpildi:

8.1. visu novietnē esošo mājputnu nogalināšanu veterinārā inspektora uzraudzībā, saskaņā ar "Instrukciju humānai dzīvnieku nogalināšanai" un dzīvnieku labturības prasību ievērošanu. Putni nekavējoties tiek nogalināti novietnes teritorijā ar metodēm, kas pēc iespējas samazina ierosinātāja izplatīšanās risku.

8.2. mirušo un nogalināto mājputnu, kā arī visu olu iznīcināšanu veterinārā inspektora uzraudzībā ar metodēm, kas pēc iespējas samazina ierosinātāja izplatīšanās risku;

8.3. visu priekšmetu, kas iespējami kontaminēti ar slimības ierosinātāju, un jo īpaši tos, kurus izmanto nonāvēšanas darbībām, iznīcināšanu vai pārstrādi veterinārā inspektora uzraudzībā;

8.4. novietni, tās apkārtnes, transportlīdzekļu un to aprīkojuma, kas ir iespējami kontaminēti ar slimības ierosinātāju, pēc iepriekš minēto pasākumu veikšanas tīrīšanu, mazgāšanu un dezinficēšanu, ievērojot „Dzīvnieku novietņu dezinfekcijas un vides sanācijas instrukcijā” noteiktās prasības.

9. Ja PVD TSV valsts vecākais veterinārais inspektors apstiprina, ka vienas saimniecības divas atsevišķas (šķirtas) mājputnu grupas saimnieciskās darbības struktūra un darbība (mājputnu turēšana, kopšana, barošana) norit pilnīgi nesaistīti ar mājputnu grupu, kurā konstatēta mājputnu saslimšana ar Ņūkāsas slimību un ka A/PMV1 **nav** ievazāts:

9.1. (ja nav Ņūkāsas slimībai raksturīgo klīnisko pazīmju un ir negatīvs laboratorisko izmeklējumu rezultāts), tad šajā mājputnu grupā neveic mājputnu nogalināšanu un produkcijas iznīcināšanu. Par šādu gadījumu PVD TSV sastāda detalizētu ziņojumu un to nosūta PVD operatīvai grupai;

9.2. ja nav Ņūkāsas slimībai raksturīgo klīnisko pazīmju un Kopienas references laboratorijā iegūtā izmeklējuma rezultāts ir sekojošs –

“Ņūkāsas slimības ierosinātāja vīrusa intracerebrālās patogenitātes indekss ir augstāks par 0,7 un zemāks par 1,2”

un ir apstiprināts, ka izolētais vīruss ir no atenuētās dzīvās Ņūkāslas slimības vakcīnas, tad PVD TSV valsts vecākais veterinārais inspektors, rīkojas saskaņā ar VGPVI izdotu rīkojumu, pakļaujot minētās māļputnu grupas putnus uzraudzībai un kontrolei - vismaz 30 dienas ilgu periodu, šajā laikā nodrošinot, ka:

- 9.2.1. tiek veikta skartās novietnes putnu reģistra izveide un tā aktualizēšana,
- 9.2.2. tiek ievēroti noteiktie pārvietošanas ierobežojumi skartajai novietnei,
- 9.2.3. tiek izsniegta atļauja māļputnu tiešai transportēšanai uz kautuvi, ja:
 - putnu nosūtīšana ir saskaņota ar VPV kautuvē;
 - no VPV kautuvē ir saņemts apstiprinājums, ka tiks ievērota nodalīta putnu kaušana laikā un telpā;
 - no skartā ganāmpulka māļputniem iegūtā svaigā gaļa ir jāmarķē saskaņā ar Latvijā iegūtas un vietējā tirgū izplatāmas gaļas, maltas gaļas, mehāniski atdalītas gaļas, gaļas izstrādājumu un gaļas produktu marķēšanas noteikumiem.

10. Saskaņā ar VGPVI rīkojumu, PVD TSV organizē:

- 10.1. slimības inkubācijas perioda (21 dienas) laikā nokauto putnu gaļas izsekošanu, atsaukšanu un iznīcināšanu;
- 10.2. slimības inkubācijas perioda (21 dienas) laikā izdēto inkubējamo olu izsekošanu, atsaukšanu un iznīcināšanu;
 - no šīm olām jau izperētos māļputnus novēro;
Šo māļputnu mītnē ievēro pasākumus kā Ņūkāslas slimības aizdomu gadījumā;
 - slimības inkubācijas perioda laikā izdētās pārtikas olas – izseko, atsauc un iznīcina;

11. PVD TSV valsts vecākais veterinārais inspektors informē dzīvnieku īpašnieku un organizē nepieciešamās dokumentācijas apkopošanu iesniegšanai Lauku atbalsta dienestā (LAD), saskaņā ar (15.03.2005.) MK noteikumu Nr. 177 “Kārtība, kādā piešķir un dzīvnieku īpašnieks saņem kompensāciju par zaudējumiem, kas radušies valsts uzraudzībā esošās dzīvnieku infekcijas slimības vai epizootijas uzliesmojuma laikā”, kompensācijas saņemšanai.

12. Ja PVD TSV valsts vecākajam veterinārajam inspektoram ir aizdomas, ka vīruss ir ievazāts skartajā novietnē no citas dzīvnieku novietnes vai no skartās - pārņemts uz citu dzīvnieku novietni (putni varētu būt inficējušies personu, dzīvnieku vai transportlīdzekļu pārvietošanās dēļ), tad šajās novietnēs jāpiemēro pasākumi, kādi noteikti saslimšanas aizdomu gadījumā (skat. V nodaļu).

Ierobežojumus nosaka uz 21 dienu, skaitot no iespējamās inficēšanās iespējamā datuma.

Šiem ierobežojumiem jābūt spēkā vismaz septiņas dienas.

- PVD TSV valsts vecākais veterinārais inspektors var attiecināt ierobežojumus tikai uz daļu saimniecības un tur esošajiem māļputniem, ja var apstiprināt, ka vienas saimniecības divas atsevišķas (šķirtas) māļputnu grupas saimnieciskās darbības struktūra un darbība (māļputnu turēšana, kopšana, barošana) norit pilnīgi nesaistīti ar māļputnu grupu, kurā konstatēta māļputnu saslimšana ar Ņūkāslas slimību

Epidemioloģiskā izmeklēšana

12. Pēc slimības apstiprināšanas PVD veic saslimšanas gadījuma epidemioloģisko izmeklēšanu, lai noskaidrotu:

- 12.1. laika posmu, kurā A/PMV1 nokļuvis novietnē;

- 12.2. laika posmu, cik ilgi Ņūkāsla slimība ir pastāvējusi novietnē;
12.3. Ņūkāslas slimības iespējamo avotu, kā arī ierosinātāja iespējamās iekļūšanas ceļus novietnē;
12.4. identificē citas novietnes, kuras arī varēja inficēties no šī slimības avota;
12.3. to personu, transportlīdzekļu, mājputnu, citu sugu dzīvnieku, putnu liemeņu, gaļas, olu vai citu materiālu identificēšanu, ar kuriem A/PMV1 ierosinātājs varēja tikt ievests novietnē vai izvests no tās;

13. Gadījumā, ja epidemioloģiskās situācijas izvērtēšanas rezultātā tiek konstatēts, ka slimības ierosinātājs iespējami skartajā novietnē iekļuvis no citas novietnes vai/un no iespējami skartās novietnes ir pārņemts tālāk, PVD TSV valsts vecākajam veterinārajam inspektoram, izvērtējot risku, jānosaka šīm novietnēm 1.5. un 1.6. punktā minētie pagaidu ierobežojumi un pasākumi, jāsauglabā tos tik ilgi, kamēr ar negatīviem laboratorisko izmeklējumu rezultātiem tiek apstiprināts, ka putni nav slimi ar Ņūkāsla slimību.

14. Ja putnu pārvietošana ir notikusi vairāku dalībvalstu teritorijā, tad attiecīgo dalībvalstu veterinārie dienesti sadarbojas, lai izskaustu slimības ierosinātāju. Par rezultātiem jāziņo EK un ES dalībvalstu veterinārajiem dienestiem.

Aizsardzības un uzraudzības zonu izveide

15. Pēc oficiāli apstiprinātas Ņūkāslas slimības diagnozes VGPVI ar rīkojumu nosaka karantīnas teritoriju ar aizsardzības un uzraudzības zonu:

- **Aizsardzības zona** ir valsts teritorijas daļa, kuras minimālais rādiuss ir vismaz **3 kilometri no slimības uzliesmojuma skartās novietnes**;
- **Uzraudzības zona** ir valsts teritorijas daļa, kuras minimālais rādiuss ir vismaz **10 kilometri no slimības skartās novietnes**.

16. Pēc karantīnas noteikšanas - PVD (VUD, PUD, sabiedrisko attiecību daļa, PVD TSV), sadarbojoties ar vietējām pašvaldībām, informē aizsardzības un uzraudzības zonā dzīvojošos un strādājošos cilvēkus, uzņēmumus par veicamajiem pasākumiem karantīnas teritorijā. PVD TSV sadarbībā ar PVD Materiālo resursu daļu nodrošina zonu apzīmēšanu uz ceļiem pie ieejas zonās, izvietojot **brīdinājuma zīmes**.

17. Karantīnas teritorijā Valsts policijas nozīmētās ekipāžas un PVD Informācijas analīzes un ātrās reaģēšanas daļas speciālisti, sadarbojoties vai neatkarīgi viens no otra, veic mājputnu vai to izcelsmes produktu pārvietošanas kontroli.

Pasākumi aizsardzības zonā

18. Ar VGPVI rīkojumu tiek noteikts, ka Ņūkāslas slimības aizsardzības zonā:

- 18.1. visi mājputni atrodas to turēšanas vietās – būros, sprostos vai tos tur izolēti;

- 18.2. tiek ievērota pastiprināta bioloģiskā drošība novietnē, un pie novietņu ieejas un izejas tiek iekārtoti dezinfekcijas paklāji, piesūcināti ar pret Ņūkāsas slimības ierosinātāju iedarbīgu dezinficējošu šķidrumu;
 - 18.3. ir aizliegta mājputnu un inkubējamo olu izvešana no novietnēm;
 - 18.4. ir aizliegta mājputnu pārvietošana aizsardzības zonas robežās, izņemot, ja pārvadāšana notiek tranzītā pa maģistrālajiem autoceļiem un dzelzceļu;
 - 18.5. tiek aizliegts pārvadāt lietotos pakaišus vai putnu mēslus;
 - 18.6. tiek aizliegts rīkot mājputnu un savvaļas putnu izstādes, tirgus vai citus pasākumus ar putnu piedalīšanos.
19. PVD TSV valsts vecākais veterinārais inspektors kontrolē VGPVI rīkojuma izpildi un nodrošina, ka:
- 19.1. tiek veikta aizsardzības zonas novietņu pārbaude un novietnēs esošiem mājputniem veic klīnisko izmeklēšanu un gadījumos, kad putnu klīniskās izmeklēšanas rezultāti liecina par iespējamo saslimšanu ar Ņūkāsas slimību, ņem paraugus laboratoriskai izmeklēšanai. Pārbaudes rezultātus reģistrē pārbaudes protokolā;
 - 19.2. tiek kontrolēta to personu pārvietošanās, kuras aprūpē mājputnus, apstrādā mājputnu kautproduktus un olas, rīkojas ar transportlīdzekļiem, ar kuriem pārvadā mājputnus, to kautproduktus un olas;
 - 19.3. tiek izsniegta atļauja mājputnu un inkubējamo olu izvešanai no novietnēm;
 - 19.4. tiek izsniegta atļauja diennakti vecu cāļu vai jaunputnu, kas sasnieguši vecumu, lai uzsāktu dēšanas ciklu, pārvietošana uz uzraudzības zonā esošu novietni, kurā netiek turēti citi mājputni;
 - 19.5. tiek izsniegta atļauja mājputnu nosūtīšanai uz kautuvi tūlītējai nokaušanai; Iegūto gaļu marķē saskaņā ar Latvijā iegūtas un vietējā tirgū izplatāmas gaļas, maltas gaļas, mehāniski atdalītas gaļas, gaļas izstrādājumu un gaļas produktu marķēšanas noteikumiem;
 - 19.6. visi transportlīdzekļi, kas ir izmantoti mājputnu pārvietošanai, kā arī visi materiāli, kas ir varbūtēji inficēti, tiek tīrīti un dezinficēti.
20. Aizsardzības zonā piemērojamie ierobežojumi ir spēkā vismaz 21 dienu pēc skartajā punktā (novietnes) veiktās sākotnējās mazgāšanas un dezinfekcijas pasākumu pabeigšanas.
21. Pēc ierobežojumu atcelšanas aizsardzības zonā, šai teritorijai jāpiemēro prasības, kādas noteiktas uzraudzības zonā.

Pasākumi uzraudzības zonā

22. Ar VGPVI rīkojumu tiek noteikts, ka Ņūkāsas slimības uzraudzības zonā:
- 22.1. pirmo 15 (piecpadsmit) dienu laikā pēc karantīnas noteikšanas aizliegta mājputnu izvešana ārpus uzraudzības zonas;
 - 22.2. ir aizliegta mājputnu pārvietošana uzraudzības zonas robežās, izņemot, ja pārvadāšana notiek tranzītā pa maģistrālajiem autoceļiem un dzelzceļu;
 - 22.4. ir aizliegta inkubējamo olu izvešana no uzraudzības zonas;
 - 22.5. tiek aizliegts izvest lietotos pakaišus vai putnu mēslus no uzraudzības zonas;
 - 22.6. tiek aizliegts rīkot mājputnu un citu putnu izstādes, tirgu vai citus pasākumus ar putnu piedalīšanos.

23. PVD TSV valsts vecākais veterinārais inspektors kontrolē VGPVI rīkojuma izpildi un nodrošina, ka:

23.1. tiek izsniegta atļauja mājputnu un inkubējamo olu pārvietošanai uzraudzības zonas ietvaros;

23.2. tiek izsniegta atļauja inkubējamo olu izvešanai no uzraudzības zonas;

23.3. tiek izsniegta atļauja mājputnu nosūtīšanai uz kautuvi tūlītējai nokaušanai;

Iegūto gaļu marķē saskaņā ar Latvijā iegūtas un vietējā tirgū izplatāmas gaļas, maltas gaļas, mehāniski atdalītas gaļas, gaļas izstrādājumu un gaļas produktu marķēšanas noteikumiem;

24. Uzraudzības zonā piemērojamie ierobežojumi ir spēkā vismaz 30 dienas pēc skartajā punktā (novietnes) noslēguma mazgāšanas un dezinfekcijas pasākumu pabeigšanas.

VII Tīrīšanas un dezinfekcijas kārtība

PVD TSV valsts vecākais veterinārais inspektors nodrošina, ka:

1. Ņūkāsas slimības apkarošanā tiek izmantoti LR Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pakļautībā esošajā kapitālsabiedrībā „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrā” reģistrēti dezinfekcijas līdzekļi, kas ir iedarbīgi pret slimības ierosinātāju.

Izvēlētais dezinfekcijas līdzeklis ir saskaņots ar PVD, lietošanai noteiktā koncentrācijā.

2. Tīrīšanas un dezinfekcijas procedūra, kā arī, ja nepieciešama apstrāde ar insekticīdiem, ir **jāveic PVD uzraudzībā**. Novietnes telpas un transportlīdzekļi, kuri izmantoti mājputnu, atkritumu un produktu pārvadāšanai, kā arī ekipējums tiktu mazgāts un dezinficēts, bet pakaiši un mēsli - sanēti.

3. Dezinfekcijai izmanto līdzekļus, kas nodrošina slimības ierosinātāja iznīcināšanu. Dezinfekciju veic saskaņā ar PVD izstrādātu “Dzīvnieku novietņu dezinfekcijas un vides sanācijas instrukciju”.

Ņūkāsas slimības skartajā novietnē

4. Primāro (sākotnējo) dezinfekciju vēlamas uzsākt iespējami īsā laikā pēc mājputnu nogalināšanas, izmantojot pret A/PMV1 iedarbīgu dezinfekcijas līdzekli.

4.1. visās novietnes daļās, kurās tika turēti putni vai tās, kuras ir iespējami kontaminētas mājputnu nogalināšanas (arī patologanatomisko sekcijas) laikā, ir jāapsmidzina ar dezinfekcijas līdzekli;

4.2. jebkādi mājputnu ķermeņa audi (arī olu daļas), kas varētu būt inficējuši ēkas, pagalmus, darbarīkus utt., ir rūpīgi jāsavāc uz jāiznīcina.

5. Jāievēro dezinfekcijas līdzekļa ekspozīcijas laiks – dezinfekcijas līdzeklim ir jāiedarbojas vismaz 24 stundas.

6. Noslēguma tīrīšana un dezinfekcija ietver sekojošu pasākumu kopumu:

- 6.1. visas virsmas ir jāattīra no netīrumiem un apstrādā ar attaukojošu līdzekli;
- 6.2. virsmas noskalo ar ūdeni;
- 6.3. apsmidzina ar dezinfekcijas līdzekli;
- 6.4. pēc 7 dienām – telpas ir jāapstrādā ar:
 - taukus šķīdinošu dezinfekcijas līdzekli;
 - jānoskalo ar aukstu ūdeni;
 - jāapsmidzina ar dezinfekcijas līdzekli;
 - jānoskalo ar ūdeni.

7. Izlietotie (iespējami inficētie) pakaiši un putnu mēsli ir jāapstrādā tādā veidā, lai tiktu iznīcināts slimības ierosinātājs (vienā no veidiem):

- 7.1. sadedzinot;
- 7.2. apstrādājot ar tvaiku (+70°C);
- 7.3. aprokot – pietiekami dziļi, lai tiem nepieklūtu savvaļas putni un dzīvnieki;
- 7.4. pakļaujot tos biotermiskai apstrādei – atstājot izkarst kaudzē. Apstrādājamās substances sakrauj kaudzē un mitrina, lai nodrošinātu fermentācijas procesu. Kaudzi pārklāj tā, lai nepieklūtu savvaļas dzīvnieki un putni un tās iekšienē tiktu sasniegta +20°C temperatūra un iztur 42 dienas;
- 7.5. pārstrādājot specializētā pārstrādes uzņēmumā.

8. Novietnes tīrīšana un dezinfekcija (dezinsekcija) ir jādokumentē novietnes (vai transportlīdzekļu, ja dezinfekcija tiek veikta transportlīdzeklī) reģistros.

9. PVD inspektors pēc noslēguma dezinfekcijas veikšanas Ņūkāsas slimības skartajā novietnē veic pārbaudi un sagatavo pārbaudes protokolu, kurā norāda ar kādu dezinfekcijas līdzekli un kādā koncentrācijā noslēguma dezinfekcija veikta.

10. Pēc veiktās noslēguma dezinfekcijas pārbaudes laikā PVD inspektori veic dezinfekcijas efektivitātes kontroli, ņemot virsmu nomazgājumus:

- 10.1. dezinfekcijas efektivitātes kontroles rezultāts liecina par veiktās tīrīšanas, mazgāšanas un dezinfekcijas efektivitāti;
- 10.2. piesārņojuma apmērus nosaka ar indikatororganismu kvantitatīvo uzskaiti. Šis lielums netieši atspoguļo dotā objekta epidemioloģiskās bīstamības pakāpi. Jo lielāks ir indikatororganismu skaits ārējā vidē, jo iespējamāka ir infekciozu slimību specifisku izraisītāju klātbūtne.
 - Ja izmeklējamā materiālā aug pret dezinfekcijas līdzekļiem mazizturīgie infekcijas slimību izsaucēji, tad tādā vidē, iespējami, varētu saglabāties arī Ņūkāsas slimības izsaucējs.
- 10.3. Virsmu nomazgājumus sūta uz BIOR laboratoriskiem izmeklējumiem uz:
 - *Enterococcus* spp.,
 - *Staphylococcus aureus* un
 - *Enterobacteriaceae* (*E.coli* zarnu nūjiņas) klātbūtni.

VIII Karantīnas atcelšana

DZISUD sagatavo, un VGPVI paraksta rīkojumu par karantīnas atcelšanu, balstoties uz:

1. Ņūkāsas slimības skartajā novietnē paveikto novietnes tīrīšanu, mazgāšanu un dezinfekciju, par ko PVD inspektors ir noformējis dzīvnieku un novietnes pārbaudes protokolu par dezinfekcijas veikšanu novietnē.

2. Rīkojumu par karantīnas atcelšanu saskaņo (vizē) DZISUD vadītājs, VUD direktors un Valsts pārvaldes juriskonsults, izpildei (iepažīties) nosūta VSADPD Dokumentu vadības sistēmā TSV un visām PVD CA iesaistītajiem departamentiem un daļām.

Lai nodrošinātu informācijas apriti, kas būtu saistoša arī trešajām personām – šo rīkojumu publicē oficiālajā laikrakstā „Latvijas Vēstnesis”.

3. Mājputnu repopulāciju skartajā novietnē var uzsākt ne ātrāk kā 21 dienu pēc noslēguma tīrīšanas, mazgāšanas un dezinfekcijas pasākumu veikšanas.

IX Rīcība nebrīvē turētu baložu un citu putnu saslimšanas gadījumā

1. PVD TSV valsts vecākais veterinārais inspektors, saņemot paziņojumu par slimības aizdomu gadījumu, veic:

1.1. pārbaudi nebrīvē turētu baložu turēšanas vietā (kur novietnes Nr. nenorāda, bet norāda atrašanās vietu);

1.2. noformē pārbaudes protokolu saskaņā ar procedūru KR.10.P. 251;

1.3. nosaka dzīvnieku pārvietošanas un produkcijas realizācijas pagaidu ierobežojumus, saskaņā ar procedūru KR.10.P.193. līdz tiks apstiprināta vai izslēgta saslimšana ar Ņūkāsas slimību, nosakot:

1.3.1. visu putnu turēšanas vietā esošo putnu izvešanas aizliegumu, kā arī citu putnu ievēšanas aizliegumu;

1.3.2. olu, putnu gaļas, blakusproduktu un citu produktu izvešanas aizliegumu;

2. Rīkojas saskaņā ar rīcību aprakstu kā Ņūkāsas slimības aizdomu gadījumā (skat. V nodaļu).

3. Saņemot pozitīvu laboratoriskās izmeklēšanas rezultātu, PVD TSV valsts vecākais veterinārais inspektors:

3.1. rīkojas kā apstiprinātas Ņūkāsas slimības gadījumā (skat. VI nodaļu), saskaņā ar VGPVI izdotu rīkojumu;

3.2. veic epidemioloģisko izmeklēšanu.

X Vakcinācija

Profilaktiskā vakcinācija

1. Mājputnu profilaktiskā vakcinācija pret Ņūkāsas slimību Latvijas Republikā ir atļauta ar Latvijas Republikā reģistrētu vakcīnu.
2. Latvijas Republikā mājputnu profilaktisko vakcināciju nosaka PVD (izvērtē vakcinācijas nepieciešamību; vakcīnu, ar kādu vakcinēt, vakcinējamo mājputnu sugas un kategorijas u.c.).

Piespiedu vakcinācija

3. Putnu piespiedu vakcināciju Latvijas Republikas teritorijā nosaka un organizē PVD.
4. PVD CA informē EK un citas ES dalībvalstis par valstī veikto vakcināciju, minot:
 - 4.1. pielietojamās vakcīnas īpašības un sastāvu;
 - 4.2. uzraudzības kārtību attiecībā uz vakcīnu izplatīšanu
4. Ņūkāsas slimības uzliesmojuma gadījumā PVD nosaka:
 - 4.1. teritorijas lielumu, kurā jāveic ātra un sistemātiska piespiedu mājputnu vakcinācija,
 - 4.2. vakcinācijas kampaņas ilgumu.
5. To mājputnu vakcinācija vai revakcinācija, kuri atrodas iespējami skartajā punktā, kad ir aizdomas, ka mājputni ir slimi vai inficēti ar Ņūkāsas slimību, **ir aizliegta**.
6. Noteiktajā teritorijā jeb vakcinācijas teritorijā piespiedu vakcinācija ir jāuzsāk pēc iespējas īsākā laikā.
7. Piespiedu jāvakcinē 100% vakcinācijas zonā esošie un no jauna ievestie mājputni, izņemot - ievestos imūnos mājputnus.
8. Piespiedu vakcinācijas kampaņas laikā mājputniem jāuzturas novietnēs, izņemot:
 - 8.1. diennakti vecus cāļus ir atļauts pārvietot uz vakcinācijas teritorijā esošu novietni, kur veic to vakcinēšanu;
 - 8.2. mājputnus ir atļauts nosūtīt uz kautuvi tūlītējai nokaušanai. Ja kautuve atrodas ārpus vakcinācijas zonas, mājputnu transportēšana un nokaušana atļauta pēc tam, kad to veselību ir pārbaudījis veterinārais inspektors (vai atsevišķos gadījumos - pilnvarots veterinārārsts).
9. Pēc piespiedu vakcinācijas kampaņas beigšanas, ārpus vakcinācijas teritorijas ir atļauts pārvietot:
 - 9.1. diennakti vecus cāļus, kas paredzēti gaļas ieguvei – uz novietni, kur tos vakcinē. Tad vakcinētie mājputni jāpakļauj pastiprinātai veterinārajai uzraudzībai, kamēr tie tiek nokauti;
 - 9.2. mājputnus, kas vakcinēti ne mazāk kā 21 dienu pirms pārvietošanas, un ir paredzēti tūlītējai nokaušanai;
 - 9.3. inkubējamās olas, kas iegūtas no vakcinētiem vaislas mājputniem, kuri vakcinēti ne mazāk kā 21 dienas pirms minēto olu dēšanas. Olas un to iepakojums pirms pārvešanas ir jādezinficē.

10. PVD TSV valsts vecākais veterinārais inspektors pēc piespiedu vakcinācijas kampaņas beigām nosaka, ka turpmāk, ne mazāk kā 3 mēnešus ir jāievēro:

10.1. piespiedu vakcinācija, kas minēta šīs nodaļas 7.punktā;

10.2. pārvietošanas ierobežojumi, kas minēti šīs nodaļas 9. punktā.

Izvērtējot situāciju, PVD TSV var noteikt papildus 3 mēnešus ilgu pārvietošanas ierobežojumu periodu.

11. Piespiedu vakcinācijas gadījumā, pirmos vakcinē putnus, kuri atrodas uz zonas robežas. Vakcinācija tiek veikta virzienā no zonas ārējām robežām uz iekšieni. Vakcinācijas kampaņā iesaistītajam personālam ir jāievēro personīgās higiēnas pasākumi, lai nepieļautu infekcijas izplatīšanos starp novietnēm.

12. Tiek sastādīts piespiedu vakcinācijas plāns, kurā iekļauta sekojoša informācija:

12.1. epizootiskā situācija,

12.2. ģeogrāfiskās teritorijas lielums, kurā tiks veikta piespiedu vakcinācija;

12.3. vakcinējamo dzīvnieku aptuvenais skaits, sugas un kategorijas;

12.4. lietotā vakcīna;

12.5. vakcinācijas kampaņas ilgums;

12.6. vakcinēto dzīvnieku/novietņu specifiska reģistrācija;

12.7. vakcinēto putnu pārvietošanas pasākumi.

13. Par piespiedu jeb ārkārtas vakcinācijas veikšanu teritoriālā līmenī ir atbildīgs PVD TSV valsts vecākais veterinārais inspektors.

14. PVD TSV operatīvā grupa sadarbībā ar ekspertu grupu:

14.1. nosaka ģeogrāfiskās teritorijas lielumu, kurā veiks piespiedu vakcināciju, kā robežas, izmantojot fiziskas barjeras, piemēram, ceļu, dzelzceļu un upes vai citas dabīgas barjeras.

14.2. sagatavo novietņu sarakstu, kurās veiks vakcināciju noteiktajā teritorijā un aptuveno dzīvnieku skaitu tajās.

15. Piespiedu vakcinācijas kampaņā tiek iesaistīti valsts pilnvarotie praktizējošie veterinārārsti un nepieciešamības gadījumā – privāti praktizējošie veterinārārsti, kā arī tehniskais personāls (asistenti). Vakcinācijas komandas tiek izveidotas vakcinācijas centrā. Vakcinācijas komanda ir vismaz 3-4 cilvēku sastāvā, kur ir:

➤ vismaz 1 veterinārārsts,

➤ palīgpersonāls;

Vakcinācijas personāls veic mazgāšanas un dezinfekcijas procedūru un pilnībā nomaina visu apģērbu. Vakcināciju veic saskaņā ar veterināro zāļu lietošanas instrukciju un tā, lai nepieļautu slimības ierosinātāja tālāku izplatību.

16. Vakcinācijas centrs tiek izveidots skartajā teritoriālajā struktūrvienībā. PVD Operatīvā grupa vakcinācijas centra darbā iesaista nepieciešamo veterināro, tehnisko un administratīvo personālu. Noteiktajā teritorijā vakcinācijas kampaņu vēlamā noslēgt 6 dienu laikā.

Vakcinācijas centrs jānodrošina ar:

➤ nepieciešamo vakcīnas daudzumu, lai iesāktu un pabeigtu vakcinācijas kampaņu;

➤ nepieciešamo aprīkojumu vakcīnas transportēšanai un uzglabāšanai;

➤ aprīkojumu ekipējuma sterilizācijai;

➤ atkritumu konteineriem vakcinācijā izmantotajiem materiāliem, tukšajiem flakoniem un citiem potenciāli augsta riska atkritumiem;

➤ aizsargtērpiem vakcinācijas komandai;

- dezinfekcijas līdzekļiem, kā arī spaiņiem, sūkļiem un sukām vakcinācijas komandas vajadzībām;
- vakcinācijas kampaņā nepieciešamo dokumentācijas kopumu.

17. Katru dienu PVD TSV operatīvā grupa nodrošina katru vakcinācijas komandu ar nepieciešamo vakcīnas daudzumu, ekipējumu, atkritumu konteineriem vakcinācijā izmantotajiem materiāliem, tukšajiem flakoniem un citiem atkritumiem, kā arī visu nepieciešamo dokumentācijas kopumu u.c.

18. Katrai vakcinācijas komandai uzsākot jaunu darba dienu, izsniedz novietņu sarakstu, kurās jāveic vakcinācija, ar aptuvenu putnu skaitu tajās.

19. Ierodoties novietnē, kurā tiks vakcinēti dzīvnieki, valsts pilnvarots praktizējošs veterinārārsts iepazīstina dzīvnieka īpašnieku vai par dzīvniekiem atbildīgo personu ar ierobežojumiem, kas saistīti ar dzīvnieku vakcināciju.

20. Vakcinācijas komandā iesaistītās personas uzvelk aizsargtērpu un veic personīgo dezinfekciju. Pirms vakcinācijas uzsākšanas dzīvnieki tiek klīniski izmeklēti. Aizdomu gadījumā saslimšanā ar Ņūkāslas slimību, nekavējoties tiek ziņots PVD TSV un PVD CA.

21. Par vakcinētajiem dzīvniekiem jābūt aizpildītai atbilstošai dokumentācijai.

PVD TSV:

- 21.1. izsniedzot vakcīnas vakcinācijas kampaņā iesaistītajiem veterinārārstiem, aizpilda veidlapu "Par izsniegtajām vakcīnām" (pielikums Nr. 1);
- 21.2. katru dienu pēc vakcinācijas veikšanas veterinārārsti aizpilda veidlapu "Par izlietoto vakcīnu daudzumu" (pielikums Nr. 2), kuru iesniedz PVD TSV.
- 21.3. par vakcinācijas norisi katru dienu telefoniski informē PVD operatīvo grupu; pēc vakcinācijas kampaņas noslēgšanas sagatavo veidlapu "Pārskats par veikto vakcināciju" (skat. pielikumu Nr. 4) un kopiju nosūta PVD operatīvai grupai;
- 21.4. veterinārārsti pēc vakcinācijas veikšanas aizpilda un izsniedz dzīvnieka īpašniekiem veidlapu "Par dzīvnieku vakcināciju" (pielikums Nr. 5), tās pielikumā norādot ierobežojumus, kas saistīti ar dzīvnieku vakcināciju.

22. Pēc vakcinācijas noslēgšanas ganāmpulkā, vakcinācijā izmantotais aprīkojums tiek tīrīts un dezinficēts. Pirms novietnes atstāšanas vakcinācijas komanda veic personīgo dezinfekciju, lai nepieļautu slimības ierosinātāja pārvešanu.

23. Dienas beigās vakcinācijas komanda atgriežas vakcinācijas centrā un izmet lietoto vienreizējo aprīkojumu un citus vienreizējos atkritumus tiem paredzētos konteineros. Pārējo izmantoto aprīkojumu, kurš varētu būt kontaminēts, pēc mazgāšanas un dezinfekcijas, sterilizē.

Par izsniegtajām vakcīnām

Pārtikas un veterinārā dienesta _____ pārvaldes valsts vecākais
veterinārais inspektors _____
(vārds, uzvārds)
izsniedzu _____ vakcīnu šādiem
(slimības nosaukums)
valsts pilnvarotajiem praktizējošajiem veterinārārstiem:

Nr. p k.	Veterinārārsta vārds, uzvārds, kuram izsniegta vakcīna	Vakcīnas nosaukums, reģistrācijas Nr., sērijas Nr., izgatavošanas datums, derīguma termiņš	Izsniegto flakonu (devu) skaits (a)	Atpakaļ nodoto flakonu (devu) skaits (b)	Izlieto flakonu (devu) skaits (c)

a=b+c

b, c – aizpilda, kad veterinārārsts nodod teritoriālajai struktūrvienībai neizlietos un izlietos flakonus

Vakcīnu izsniegšanas datums _____

Paraksts _____

Zīmogs

Par izlietoto vakcīnu daudzumu

Datums _____

(veterinārārsta vārds, uzvārds)

Nr. p. k.*	Novietnes adrese	Novietnes reģistrācijas Nr.	Vakcinēto dzīvnieku suga(s)	Izlietoto vakcīnas devu skaits

*aizpilda apmeklējuma secībā

Paraksts _____

3.pielikums

Pārskats par veikto vakcināciju

Nr. p. k	Novietnes adrese	Novietnes reģistrācijas Nr.	Vakcinēto dzīvnieku suga(s)	Vakcinēto dzīvnieku skaits	Vakcinācijas veikšanas datums

Valsts vecākā veterinārā inspektora / Valsts veterinārā inspektora (nevajadzīgo svītrot)
vārds, uzvārds

paraksts

zīmogs

Par dzīvnieku vakcināciju

Es, apakšā parakstījies veterinārārsts (sertif. Nr., v.p.)

(vārds, uzvārds)

esmu apsekojis dzīvnieku novietni (novietnes reģistrācijas Nr.).....

(novietnes adrese)

kas atrodas vakcinācijas zonā, un esmu vakcinējis pret.....

(slimības nosaukums)

veidlapas B daļā minētos dzīvniekus. **Jums**

(dzīvnieku īpašnieka vārds/uzvārds)

jāievēro dzīvnieku turēšanas noteikumi, kas iekļauti šī paziņojuma pielikumā. Nekavējoties ziņot, ja tiek konstatētas dzīvnieku saslimšanas pazīmes!

Datums

Paraksts

Nodaļa – A

Apliecinu, ka kopējais dzīvnieku skaits iepriekšminētajā novietnē pa dzīvnieku sugām ir:

govis

aitas

kazas.....

cūkas

citi

Nodaļa – B

Esmu šodien apsekojis dzīvniekus, kuri uzskaitīti 2. nodaļā - A un vakcinējis, šādu dzīvnieku skaitu:

govis

aitas

kazas

cūkas

citi

Nodaļa – C

Dzīvnieku skaits novietnē, kuri nav sasnieguši vakcinācijas vecumu:

govis aitas

kazas cūkas

citi

Īpašnieks Veterinārārsts

(paraksts)

(paraksts)

Datums Datums

A – apliecina dzīvnieku īpašnieks

B,C – apliecina veterinārārsts